PROCUREUR DE LA RÉPUBLIQUE κ.λπ. KATA GIRY ET GUERLAIN κ.λπ.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 10ης Ιουλίου 1980 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 253/78 και 1/79 έως 3/79,

που έχουν ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de grande instance του Παρισιού (31ο τμήμα) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Procureur de la République et Francis Pachot et Vincent Ramon

και

Bruno Giry et Guerlain SA (υπόθεση 253/78),

και

Procureur de la République και κ. ULM, συζύγου Windenberger,

και

Maurice-Pièrre Celicout et Parfums Rochas SA (υπόθεση 1/79),

και

Procureur de la République και κ. ULM, συζύγου Windenberger,

και

Yves-Pièrre Lanvin et Lanvin Parfums SA (υπόθεση 2/79),

και

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Procureur de la République και κ. ULM, συζύγου Windenberger,

και

André-Albert Favel et Nina Ricci Sàrl (υπόθεση 3/79),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ και ορισμένων κανόνων εφαρμογής του,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, Πρόεδρο, A. O'Keeffe και A. Touffait, προέδρους τμήματος, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Reischl
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διατάξεις της 5ης Ιουλίου 1978, που περιήλθαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Νοεμβρίου 1978 (υπόθεση 253/78) και στις 2 Ιανουαρίου 1979 (υποθέσεις 1/79-3/79) αντίστοιχα, το tribunal de grande instance του Παρισιού (31ο τμήμα) υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 85 της Συνθήκης.

2 Τα εν λόγω ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικών διώξεων που ασκήθηκαν κατά των διευθυντών των εταιριών Guerlain (υπόθεση 253/78), Parfums

Rochas (υπόθεση 1/79), Lanvin Parfums (υπόθεση 2/79) και Nina Ricci (υπόθεση 3/79) για παράβαση του άρθρου 37, 1, α), της γαλλικής διατάξεως 45-1483 της 30ής Ιουνίου 1945 περί τιμών, η οποία ανάγει σε πλημμέλημα το «να αρνείται» οποιοσδήποτε παραγωγός, έμπορος, βιομήχανος ή βιοτέχνης «να ικανοποιήσει, στο μέτρο των δυνατοτήτων του και υπό όρους σύμφωνους προς τα εμπορικά ήθη, τα αιτήματα των αγοραστών προϊόντων ή τα αιτήματα για παροχή υπηρεσιών, εφόσον δεν κινούνται εκτός των φυσιολογικών ορίων, προέρχονται από πελάτες καλής πίστεως και η πώληση των προϊόντων ή η παροχή υπηρεσιών δεν απαγορεύεται από το νόμο ή από άλλη διάταξη της δημοσίας αρχής». Οι εν λόγω ποινικές διώξεις ασκήθηκαν μετά από μηνύσεις συνοδευόμενες από άσκηση πολιτικής αγωγής που κατατέθηκαν από λιανοπωλητές προϊόντων αρωματοποιίας στους οποίους οι εν λόγω εταιρίες αρνήθηκαν να πωλήσουν τα προϊόντα τους.

3 Οι κατηγορούμενοι υποστήριξαν ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου ότι οι επίδικες αρνήσεις πωλήσεως δικαιολογούνταν ιδίως από την ύπαρξη συστημάτων επιλεκτικής διανομής για τα οικεία προϊόντα. Ισχυρίστηκαν, περαιτέρω, ότι οι συμφωνίες στις οποίες βασίζονται τα εν λόγω συστήματα επιλεκτικής διανομής επετράπησαν από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όπως αποδεικνύουν τα έγγραφα της 28ης Οκτωβρίου 1975 (Guerlain), 26ης Μαρτίου 1976 (Parfums Rochas), 22ας Σεπτεμβρίου 1976 (Lanvin Parfums) και 20ής Ιανουαρίου 1978 (Nina Ricci), τα οποία τους απηύθυνε η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού. Τα έγγραφα αυτά, με ταυτόσημο σχεδόν περιεχόμενο, πληροφορούσαν τις ενδιαφερόμενες εταιρίες ότι, λαμβανομένου υπόψη του μικρού μεριδίου που ελέγχει η κάθε εταιρία στην αγορά των προϊόντων αρωματοποιίας και καλλωπισμού, καθώς και της παρουσίας στην εν λόγω αγορά αρκετά σημαντικού αριθμού ανταγωνιστικών επιχειρήσεων αναλόγου μεγέθους, «η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν υπάρχει λόγος, με βάση τα στοιχεία των οποίων έλαβε γνώση, να επέμβει ως προς τις προαναφερθείσες συμφωνίες δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης της Ρώμης. Κατά συνέπεια, η υπόθεση μπορεί να τεθεί στο αρχείο».

4 Αναφέροντας ότι τα εν λόγω έγγραφα έπρεπε να θεωρηθούν ως αποφάσεις εκδοθείσες κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, οι κατηγορούμενοι υποστήριξαν ότι, λόγω της υπεροχής των κοινοτικών κανόνων, οι εθνικές αρχές δεν μπορούσαν να απαγορεύσουν, εφαρμόζοντας το εσωτερικό δίκαιο, τους περιορισμούς του ανταγωνισμού των οποίων η νομιμότητα αναγνωρίστηκε από την Επιτροπή σε επίπεδο κοινοτικού δικαίου.

5 Κρίνοντας ότι ήταν ανεπαρκώς πληροφορημένο σε θέματα κοινοτικού δικαίου, το tribunal de grande instance διέταξε να υποβληθούν στο Δικαστήριο οι συμφωνίες αποκλειστικής αντιπροσωπείας και διανομής που είχαν συνάψει οι κρινόμενες επιχειρήσεις:

«οι οποίες συνθέτουν ένα σύστημα πωλήσεων που στηρίζεται σε κριτήρια επιλογής όχι μόνο ποιοτικά αλλά και ποσοτικά, προκειμένου το εν λόγω δικαστήριο να διευκρινίσει εάν ορισμένα προϊόντα πολυτελείας για τα οποία το εμπορικό σήμα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο μπορούν να καλυφθούν από τις διατάξεις περί εξαιρέσεως του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Οικονομικών Κοινοτήτων και εάν στην προκειμένη περίπτωση (οι ενδιαφερόμενες εταιρίες) διέπονται από τις διατάξεις αυτές σε επίπεδο κοινοτικού δικαίου.»

6 Στα πλαίσια της αποστολής που του έχει ανατεθεί από το άρθρο 177 της Συνθήκης, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει επί της εφαρμογής της Συνθήκης σε συγκεκριμένη περίπτωση· η ανάγκη να δώσει μία πρακτικά χρήσιμη ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου του επιτρέπει, ωστόσο, να αντλεί από τα πραγματικά δεδομένα της κυρίας δίκης πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των υποβληθέντων ερωτημάτων και τη διατύπωση της προσήκουσας απαντήσεως.

7 Από τις διατάξεις περί παραπομπής προκύπτει ότι τα προδικαστικά ερωτήματα σκοπό έχουν να επιτρέψουν στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν, όπως ισχυρίζονται οι κατηγορούμενοι, η άποψη που διατυπώνεται στα έγγραφα που απηύθυνε στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής εμποδίζει την εφαρμογή των διατάξεων της γαλλικής νομοθεσίας η οποία απαγορεύει την άρνηση πωλήσεως. Το γεγονός ότι στο υποβληθέν από το tribunal de grande instance ερώτημα γίνεται αναφορά στο άρθρο 85, παράγραφος 3, εξηγείται μόνο από τον ισχυρισμό των κατηγορουμένων κατά τον οποίο τα εν λόγω έγγραφα συνιστούν αποφάσεις περί εξαιρέσεως που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο θα περιοριστεί να εξετάσει το ζήτημα κατά πόσον το κοινοτικό δίκαιο, υπό περιστάσεις σαν τις παρούσες, κωλύει την εφαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου του ανταγωνισμού από τις εθνικές αρχές.

8 Προτού επιληφθεί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο είναι ανάγκη να προσδιορίσει τη νομική φύση των προαναφερθέντων εγγράφων.

Όσον αφορά τη νομική φύση των επιδίκων εγγράφων

9 Το άρθρο 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εξουσιοδότησε το Συμβούλιο να εκδίδει τους αναγκαίους κανονισμούς ή οδηγίες για την εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στα άρθρα 85 και 86. Βάσει της εξουσιοδοτήσεως αυτής, το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμούς, και ιδίως τον κανονισμό 17 της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), οι οποίοι κατέστησαν την Επιτροπή αρμόδια να εκδίδει διάφορες κατηγορίες κανονισμών, αποφάσεων και συστάσεων.

10 Μεταξύ των μέσων που τέθηκαν έτσι στη διάθεση της Επιτροπής για να εκπληρώσει την αποστολή της, περιλαμβάνονται οι αποφάσεις περί αρνητικής πιστοποιήσεως και οι αποφάσεις περί εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3. Όσον αφορά τις αποφάσεις αρνητικής πιστοποιήσεως, το άρθρο 2 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου προβλέπει ότι η Επιτροπή δύναται να πιστοποιεί, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, ότι δεν υπάρχει λόγος, με βάση τα στοιχεία των οποίων έλαβε γνώση, να επέμβει ως προς μία συμφωνία, απόφαση ή πρακτική δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, ή του άρθρου 86 της Συνθήκης. Όσον αφορά τις αποφάσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, τα άρθρα 6 και επόμενα του προαναφερθέντος κανονισμού 17 προβλέπουν ότι η Επιτροπή δύναται να εκδίδει αποφάσεις που να κηρύσσουν ανεφάρμοστες τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, επί ορισμένης συμφωνίας, εφόσον η τελευταία της έχει κοινοποιηθεί, εκτός εάν απαλλάσσεται της σχετικής υποχρεώσεως δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού.

11 Ο κανονισμός 17 και οι κανονισμοί εφαρμογής του καθορίζουν ποιοι κανόνες θα πρέπει να τηρούνται από την Επιτροπή κατά την έκδοση των ανωτέρω αποφάσεων. Όταν η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει αρνητική πιστοποίηση δυνάμει του προαναφερθέντος άρθρου 2 ή να εκδώσει απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, υποχρεούται, ιδίως, δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, να δημοσιεύσει το ουσιώδες περιεχόμενο της σχετικής αιτήσεως ή της κοινοποιήσεως καλώντας συγχρόνως τους τρίτους ενδιαφερομένους να της γνωστοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας την οποία καθορίζει. Όπως προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού, οι αποφάσεις περί αρνητικής πιστοποιήσεως και περί εξαιρέσεως πρέπει να δημοσιεύονται.

12 Είναι προφανές ότι έγγραφα σαν αυτά τα οποία απηύθυνε στις ενδιαφερόμενες εταιρίες η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, τα οποία απεστάλησαν χωρίς να τηρηθούν οι όροι δημοσιότητος που προβλέπονται από το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, και τα οποία δεν δημοσιεύθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, δεν συνιστούν ούτε αποφάσεις περί αρνητικής πιστοποιήσεως ούτε αποφάσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, κατά την έννοια των άρθρων 2 και 6 του κανονισμού 17. Όπως τονίζει η ίδια η Επιτροπή, πρόκειται απλώς για διοικητικά έγγραφα που γνωστοποιούν στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση την άποψη της Επιτροπής κατά την οποία δεν υπάρχει λόγος να επέμβει ως προς τις οικείες συμφωνίες δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, και ότι, κατά συνέπεια, η υπόθεση μπορεί να τεθεί στο αρχείο.

13 Βασιζόμενα μόνο στα στοιχεία των οποίων έχει λάβει γνώση η Επιτροπή, τέτοια έγγραφα, που αντανακλούν μία εκτίμηση της Επιτροπής και περατώνουν τη διαδικασία ελέγχου των αρμοδίων υπηρεσιών της, δεν έχουν ως αποτέλεσμα να

κωλύουν τα εθνικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων προβάλλεται το ασυμβίβαστο των οικείων συμφωνιών προς το άρθρο 85, να εκφέρουν, βάσει των στοιχείων που έχουν στη διάθεσή τους, μία διαφορετική κρίση ως προς τις συμφωνίες αυτές. Μολονότι δεν δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια, η άποψη που γνωστοποιείται με τέτοιου είδους έγγραφα συνιστά, ωστόσο, ένα πραγματικό στοιχείο το οποίο τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να λάβουν υπόψη όταν εξετάζουν αν οι υπό κρίση συμφωνίες ή συμπεριφορές είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του άρθρου 85.

Όσον αφορά την εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου του ανταγωνισμού

14 Το κεντρικό ζήτημα στις παρούσες υποθέσεις αφορά τον καθορισμό των ενδεχομένων συνεπειών τέτοιων εγγράφων, εάν υποτεθεί ότι οι εθνικές αρχές εφαρμόζουν όχι τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης αλλά το εσωτερικό τους δίκαιο και μόνο.

15 Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 13ης Φεβρουαρίου 1969, επί της υποθέσεως 14/68, Wilhelm κατά Bundeskartellamt, Recueil 1969, σ. 1, το κοινοτικό και το εθνικό δίκαιο του ανταγωνισμού αντιμετωπίζουν τις πρακτικές που συνεπάγονται περιορισμούς του ανταγωνισμού υπό διαφορετικό πρίσμα. Ενώ τα άρθρα 85 και 86 τις αντιμετωπίζουν σε συνάρτηση με την παρακώλυση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να προκαλέσουν, οι εθνικές νομοθεσίες, εμπνεόμενες από σκέψεις που προσιδιάζουν σε καθεμιά απ' αυτές, αντιμετωπίζουν τις εν λόγω πρακτικές μόνο σε αυτό το πλαίσιο. Κατά συνέπεια, οι εθνικές αρχές μπορούν να αναλάβουν δράση και στην περίπτωση καταστάσεων που είναι δυνατόν να καταστούν αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής.

16 Στην προαναφερθείσα απόφαση, ωστόσο, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η παράλληλη εφαρμογή του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού δεν θα πρέπει να γίνεται δεκτή παρά μόνο στο βαθμό που δεν παραβλάπτει την ομοιόμορφη εφαρμογή, στο σύνολο της κοινής αγοράς, των κοινοτικών κανόνων επί θεμάτων συμφωνιών επιχειρήσεων και την επέλευση των πλήρων αποτελεσμάτων των πράξεων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών.

17 Υποστηρίχθηκε σχετικά ότι η εφαρμογή των διατάξεων του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού δεν θα πρέπει να επιτρέπεται όταν μπορεί να οδηγήσει στη θέση υπό αμφισβήτηση εξαιρέσεως που αναγνωρίσθηκε με απόφαση ή ρύθμιση καλύπτουσα ομάδες συμφωνιών. Από τις προεκτεθείσες, ωστόσο, παρατηρήσεις προκύπτει ότι οι συμφωνίες που αποτελούν το αντικείμενο των υπό κρίση υποθέσεων δεν καλύπτονται από απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3. Επιπλέον, είναι βέβαιο ότι οι εν λόγω συμφωνίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο καμίας ρυθμίσεως περί εξαιρέσεως κατηγορίας συμφωνιών.

Οι υπό κρίση συμφωνίες τέθηκαν απλώς στο αρχείο από την Επιτροπή η οποία διατύπωσε τη γνώμη ότι δεν υπήρχε λόγος να επέμβει ως προς τις εν λόγω συμφωνίες δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1. Το γεγονός αυτό από μόνο του δεν είναι δυνατόν να εμποδίσει τις εθνικές αρχές να εφαρμόσουν επί των συμφωνιών αυτών διατάξεις του εσωτερικού δικαίου του ανταγωνισμού, αυστηρότερες ενδεχομένως από το αντίστοιχο κοινοτικό δίκαιο. Το γεγονός ότι η Επιτροπή έκρινε πώς ορισμένη πρακτική δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφοι 1 και 2, του οποίου το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται στις συμφωνίες που είναι δυνατόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών δεν εμποδίζει σε καμία περίπτωση να εξετασθεί η πρακτική αυτή από τις εθνικές αρχές υπό το πρίσμα των περιοριστικών του ανταγωνισμού συνεπειών που μπορεί να έχει σε εθνικό επίπεδο.

18 Κατά συνέπεια, θα πρέπει στα υποβληθέντα ερωτήματα να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων οι οποίες απαγορεύουν την άρνηση πωλήσεως, ακόμη και όταν οι συμφωνίες τις οποίες οι ενδιαφερόμενοι επικαλούνται για να δικαιολογήσουν την άρνηση αυτή έχουν εξετασθεί και τεθεί στο αρχείο από την Επιτροπή.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το tribunal de grande instance του Παρισιού με Διατάξεις της 5ης Ιουλίου 1978, αποφαίνεται:

Το κοινοτικό δίκαιο δεν κωλύει την εφαρμογή των εθνικών διατάξεων που απαγορεύουν την άρνηση πωλήσεως και όταν ακόμη οι συμφωνίες τις οποίες επικαλούνται οι ενδιαφερόμενοι για να δικαιολογήσουν την άρνηση αυτή έχουν εξετασθεί και τεθεί στο αρχείο από την Επιτροπή.

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Ιουλίου 1980.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο πρόεδρος
H. Kutscher